

Redaktørens forord

Antallet af manuskripter som bliver indsendt til *Dansk Sociologi* har været markant stigende gennem det seneste år samtidigt med, at der er kommet en række gode og vigtige forslag til temanumre af tidsskriftet. Dette oplever redaktionen som et tydeligt bevis på, at sociologien i Danmark trives og har det godt i et spændende fagligt miljø. Samtidigt dokumenterer de mange indsendte manuskripter også et stort behov for et sociologisk tidsskrift på dansk i en tid, hvor der i Forskningsministeriet og på ledelsesniveau i forskningsverdenen tales mere og mere om publicering på engelsk og internationalt. Publicering på dansk eller engelsk er tydeligt ikke et enten/eller, men snarere et både/og. *Dansk Sociologi* har i denne sammenhæng en vigtig funktion som det vigtigste sociologiske tidsskrift på dansk og som et medie for debat af sociologiske temaer i en dansk kontekst.

Dette nummer af *Dansk Sociologi* indeholder en række spændende artikler repræsenterende et bredt spekter af sociologiske problemstillinger. I artiklen "Ironiens kultur og kulturens ironi" diskuterer *Bjørn Schiermer* humorens kulturelle dimension. Der argumenteres for humoren som en kulturel institution med sin egen kulturhistorie og sine egne udviklingsdynamikker. I artiklens bestræbelser på at indplacere humoren, ironien og komikken i en kultursociologisk kontekst har Schiermer hentet inspiration hos en række centrale samfundsfilosoffer fra Kierkegaard over Bergson og Simmel til Sartre. Artiklen påviser, hvorledes kulturen, her gennem humor og ironi, påvirker de sociale fællesskaber og at en kultursociologi, som ønsker at forstå aktuelle sociale fænomener, har brug for indsigt i de kulturelle dynamikker her illustreret gennem humoren. Artiklen slutter af med at konstatere, at der er brug for en sociologi dannet ud fra de populærkulturelle strømninger. En sociologi, som ved, hvad der ironiseres over i de sociale fællesskaber.

I artiklen "Livsformer i Danmark" analyserer *Anders Holm* og *Mads Meier Jæger* sammenhængen mellem individernes sociale position i samfundet og deres livsstil udtrykt gennem forbrugsmønstre, værdiorientering og omgangsformer. Udgangspunktet for artiklens problemstilling er Thomas Højrup's livsformsanalyse. Højrup definerer tre idealtypiske livsformer, hvorigennem han forklarer relationen mellem individets position i produktionsstrukturen og dets livsstil. Der er gennem årene udført et stort antal af livsformsanalyser

men udelukkende med baggrund i kvalitative empiriske analyser og typisk for afgrænsede sociale grupper. I denne artikel vil Anders Holm og Mads Meier Jæger foretage en empirisk efterprøvning af livsformsanalysen med udgangspunkt i nationalt repræsentative datamaterialer. De centrale spørgsmål i artiklen er for det første om livsformerne, som beskrevet af Højrup, findes i den danske befolkning og hvem, som er bærere af de forskellige livsformer og for det andet hvilke forandringer, som er sket i livsformernes udbredelse i Danmark i perioden 1981-2005. De vigtigste resultater af analysen er, at det for det første er muligt at identificere både lønarbejder – og karrierelivsformen, mens den sidste livsform – den selverhvervende – ikke lader sig identificere ud fra det anvendte datamateriale. For det andet er der en tydelig sammenhæng mellem individernes livsform og deres beskæftigelse. For det tredje er der ikke overraskende tale om et fald i andelen af befolkningen, som er lønarbejderorienteret og en vækst i den karriereorienterede livsform. Endelig viser artiklens empiriske analyser, at det ikke er muligt at dokumentere Højrups antagelse om livsformscentrisme. Individuer kan således på en og samme tid være lønarbejdere – og karriereorienteret i deres livsform. Dog er det sådan at sammenhængen mellem de to livsformer er aftaget over årene 1981 til 2005 og udviklingen er gået i retning af at karrierelivsformen bliver stadig mere fremherskende.

Problemer ved evaluering af effekten af socialpolitiske indsatser er temaet for *Martin D. Munks* artikel "Metoder til at måle kausale effekter af socialpolitiske indsatser". I artiklen diskuteres de krav som metodisk skal være opfyldt for at en undersøgelse meningsfyldt og entydigt kan udsige noget om effekten af en bestemt socialpolitisk foranstaltning. Det være sig en behandlingsform eller praktisk foranstaltning over for en specifik befolkningsgruppe. Der er i socialpolitikken et voksende behov for at udvikle den type af effektmålinger. Sådanne målinger kendes fra den medicinske og psykologiske forskning i form af eksperimenter, forsøg med indsats- og kontrolgrupper mv. Inden for sociologien har denne type af undersøgelsesdesign kun været anvendt i begrænset omfang. Det er imidlertid en af artiklens vigtigste pointer, at der med det betydelige omfang af registerdata i Danmark er gode muligheder for at anvende sociale eksperimenter i undersøgelser af kausale effekter af socialpolitiske indsatser. Analyser som efterspørges i stadig højere grad blandt de politiske beslutningstagere.

Den sidste af dette nummers artikler "Recommodificeringen av taxibranchen" af *Susanne Urban* og *Zoran Slavnic* er en analyse af nogle af de sociale og økonomiske konsekvenser, som kan iagttages på arbejdsmarkedet i takt med den voksende afregulering af arbejdsforholdene. Her eksemplificeret med konsekvenser ved afreguleringen af den svenske taxibranche. Flexible ansættelsesformer og etablering af egen virksomhed er blevet stadig mere udbredt inden for en lang række af brancher som led i den omsiggribende afregulering inden for såvel den offentlige som private økonomiske sektor. Taxibranchen i

Sverige er et illustrativt eksempel på en branche, som er gået fra at være en reguleret sektor med stabile ansættelsesforhold og timelønsbaseret indtjening til en sektor, hvor mange små virksomheder og præstationslønninger er dominerende. Dette har medført en øget koncentration af indvandrere i taxibranchen, men også en segregering mellem indvandrere og svenskere inden for branchen, således at indvandrere i stadig større omfang bliver diskrimineret. Taxibranchen er i dag åben for hvem som helst, hvilket har betydet dårligere arbejdsvilkår og radikalt dårligere materielle vilkår. Dette gælder for branchen som helhed, men er blevet markant forværret for de udenlandsfødte, hvoraf en betydelig andel er højt uddannede, men ikke har haft mulighed for at opnå ansættelse inden for det område, hvor de er uddannet. I artiklen argumenteres der for, at tilsvarende udviklingstendenser kan vi finde i alle de skandinaviske lande i de brancher, hvor der er sket lignende afregulering med øget økonomisk og social ulighed til følge.

Sociologien i Danmark har gennem de seneste år været genstand for flere forskellige evalueringer. Forskningsrådet for Samfund og Erhverv (FSE) har i rapporten "Dansk sociologis muligheder" fra 2006 gennemgået den sociologiske forskning i Danmark. Denne rapport blev i *Dansk Sociologi* nr. 3, 2007 kritiseret af Michael Hviid Jacobsen. I dette nummer publiceres et svar på kritikken fra professor Göran Ahrne, Stockholms Universitet, som var en af de eksterne repræsentanter i evalueringsgruppen. Med baggrund i en præcisering af sociologiens egenart som disciplin diskuteres den danske sociologis situation i forhold til, at den i højere grad end i de andre nordiske lande har etableret sig i tværvideenskabelige miljøer og dermed står svagere som enkeltdisciplin end i det øvrige Norden. En fortsat diskussion af den danske sociologi, det være sig forskningen såvel som undervisningen, er vigtig og *Dansk Sociologi* lægger gerne spalteplass til en sådan diskussion.

Udviklingsoptimisme, tro på fremskrift og politisk ultra-liberalisme er nogle af de karakteristika, som forbindes med Herbert Spencer, som var en af det nittende århundredes mest betydende samfundsfilosoffer. I dette nummers essay af Heine Andersen "Modtagelsen af Spencer i Danmark – i tiden før 1920", beskrives den indflydelse, som Herbert Spencer har haft på den danske samfundsdebat i starten af den tyvende århundrede. I det akademiske miljø, men også inden for pædagogik, var Spencer en vigtig inspirationskilde. I den akademiske debat blev han først og fremmest introduceret af filosofen Harald Høffding og inden for den tidlige danske sociologi af Wilkens og Starcke. Flere af de personer, som var påvirket af Spencer, havde relationer til Brandeskredsen og var derigennem centrale i det modernes gennembrud i dansk kulturliv.

Anmeldersektionen indeholder ud over et antal boganmeldelser også et review essay af Peter Abrahamson "Den skandinaviske velfærdsmodel i historisk og sociologisk belysning: Ideal, eksportartikel eller unik?". Dette essay indeholder en gennemgang af tre af de nyeste vurderinger af udviklingen in-

den for den nordiske velfærdsmodel. Perspektivet er dels en historisk analyse af den nordiske model, som i denne sammenhæng tolkes som et resultat af et udstrakt samarbejde mellem de sociale klasser snarere end et socialdemokratisk projekt og dels en analyse af den nordiske model og dens udviklingspotentialer i en globaliseret verden. Hvad angår det sidste perspektiv, debatteres det, hvorvidt den nordiske velfærdsmodel er en mulig inspirationskilde for mindre udviklede lande, hvad enten der er tale om de latinamerikanske lande eller de tidligere statskapitalistiske lande i Øst- og Centraleuropa.

Med disse ord ønskes læserne velkommen til den 19. årgang af *Dansk Sociologi* og god læselyst af en række spændende sociologiske bidrag. Året 2008 byder på en række vigtige sociologiske begivenheder, bl. a. Den 24. Nordiske Sociologi Kongres på Aarhus Universitet i dagene 14. - 17. August 2008 med temaet *Violence and Conflict*. Redaktionen håber i denne forbindelse, at deltagere i kongressen vil være interesseret i at publicere deres artikler i *Dansk Sociologi*.

Thomas P. Boje